

N:o 44.

Ank. till Riksd. kansli den 27 mars 1903, kl. 12 midd.

*Utlåtande, i anledning af väckta motioner om förlängd tid för
anmälan om skattefrälseräntors inlösande af statsverket.*

(I. A.)

I en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 6) har herr *J. Bengtsson* i Bjernalt, förutom framställt förslag i ett ämne, däröfver utskottet afgifver särskildt utlåtande, hemställt, att Riksdagen måtte besluta, att inlösen af skattefrälseräntor må fortfarande äga rum, därest vederbörande ränteägare därom gör anmälan inom utgången af år 1908.

I likartadt syfte har inom samma kammare gjorts framställning af herr *Anders Olsson* i Tyllered, med hvilken herrar *Gustaf B. Hellman* och *A. G. Gunnarsson* instämt och som i motion n:o 41, jämte det han väckt förslag i ett ämne, öfver hvilket utskottet afgifver särskildt utlåtande, hemställt, att Riksdagen måtte besluta en förlängning på minst fem år af den tid, inom hvilken ägare af skattefrälseräntor må äga att få räntorna inlösta af staten.

Genom kungl. förordningen den 11 september 1885 föreskrefs, bland annat, att de räntor å skattefrälsehemman, hvilka genom köp, byte eller gåfva kommit från kronan i enskild persons eller verks, menighets eller inrättnings ägo och icke blifvit med jordägarerätten förenade, skulle, i mån som vederbörande ägare därom framställde anbud, för statsverkets räkning inlösas, därest ägare, som ville be-

gagna sig af den sålunda bestämda inlösen, inom ett år från nämnda dag därom gjorde anmälan hos kammarkollegium eller Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

Tiden, inom hvilken vederbörande ränteägare borde göra anmälan för att få begagna sig af ifrågavarande inlösen, har sedermera genom upprepade beslut af statsmakterna utsträckts, sista gången jämlikt kungl. kungörelsen den 11 maj 1900 till innevarande års utgång.

Då, på sätt i motionerna antydes, det ännu lärers finnas skattefrälseräntor, hvilkas ägare torde vara villige att, om förlängdt tillfälle därtill lämnades, erbjuda dessa räntor till inlösen, och då det ju är önskligt, att staten må kunna, så vidt möjligt är, medelst frivilliga aftal med ränteägarne återvinna berörda utskylder, anser utskottet ytterligare tillfälle böra beredas till förvärfvande åt staten af desamma.

Att, på sätt motionärerna föreslagit, utsträcka tiden för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor till 1908 års utgång eller därutöfver, kan utskottet emellertid icke förorda. Utskottet anser nämligen det vara angeläget, att ifrågavarande skatteförhållanden varda så snart som möjligt definitivt ordnade och att, där det visar sig att detta ordnande ej kan ske på frivillighetens väg, andra åtgärder i berörda syfte böra vidtagas; och vid sådant förhållande synes tiden för den frivilliga inlösens åvägbringande icke böra utsträckas längre än till tre år efter den nu medgifna respittiden, eller till 1906 års utgång.

Till det statsrådsprotokoll öfver finansärenden den 20 februari 1885, som är bilagdt Kungl. Maj:ts samma dag till Riksdagen aflättna proposition angående inlösen af skattefrälseräntor äfvensom af kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, samt arbets- eller hofveriskyldighet till skattesåld kronoegendom, yttrar dåvarande chefen för finansdepartementet i föreliggande ämne följande:

»Att en bestämd tid blifvit föreslagen, hvarinom anmälan om inlösen borde göras, härrör däraf, att det måste vara angeläget att så mycket som möjligt påskynda genomförandet af inlösningen, för att den likställighet man vill bereda ifrågavarande ränte- och tiondegifvare med dem, hvilka utgöra sina skatter direkte till statsverket, må kunnasnarast möjligt komma dem allesammans till godo. Därest det skulle visa sig, att i vissa fall inlösningen icke skulle på frivillighetens väg kunna genomföras, lärers det blifva nödigt att vidtaga särskilda åtgärder i fråga om de kvarstående skattefrälseräntorna antingen under form af deras exproprierande eller också på det sätt, att staten öfvertager de skattskyldiges förpliktelser gent emot ränteägaren, i hvilket senare fall man naturligtvis också kan bereda de skattskyldige den åsyftade förmånen,

ehuru ett dylikt tillvägagående, som innefattar att liksom göra statsverket för all framtid skattskyldigt till enskilda personer, torde såväl därför som ur administrativ synpunkt vara mindre lämpligt än frälseräntornas inlösen af staten. Då man emellertid, äfven med antagande, att ett af staten beredt tillfälle för de enskilde att på fullt skäligena villkor få dessa räntor inlösta, i regeln skall villigt af dem tagas i akt, måste förutse, att andra bestämmelser påkallas för hvad som ej på frivillighetens väg låter sig ordna, ligger äfven däri ett bestämdt skäl för att söka påskynda den frivilliga lösningen.»

På grund af hvad sålunda förekommit och under uttalande däraf, att önskvärdt vore, att förslag om åtgärder för ifrågavarande räntors fullständiga upphäfvande måtte varda inom ej alltför aflägsen tid af Kungl. Maj:t för Riksdagen framlagd, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med anledning af herrar Bengtssons och Olssons ifrågavarande motioner i hvad de här ofvan till behandling företagits, må besluta, att den genom kungl. förordningen den 11 september 1885 bestämda inlösen af skattefrälseräntor må äfven efter innevarande års utgång äga rum, därest vederbörande ränteägare, som vill begagna sig af denna inlösen, därom i den ordning, samma författning stadgar, gör anmälan inom utgången af år 1906.

Stockholm den 27 mars 1903.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
